

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 3257

20 Δεκεμβρίου 2013

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 13

Εσωτερικός κανονισμός του Τ.Ε.Ι. Πειραιά.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) του άρθρου 6, του άρθρου 7 παρ. 4, του άρθρου 8 παρ. 10 και 18, του άρθρου 10 παρ. 6, του άρθρου 12, του άρθρου 14, του άρθρου 15, του άρθρου 19 παρ. 6, του άρθρου 21, του άρθρου 28, του άρθρου 29, του άρθρου 30, του άρθρου 31, του άρθρου 32, του άρθρου 33, του άρθρου 34, του άρθρου 35, του άρθρου 36, του άρθρου 37, του άρθρου 38, του άρθρου 40, του άρθρου 41, του άρθρου 42, του άρθρου 48, του άρθρου 49 παρ. 1, του άρθρου 54, του άρθρου 80 παρ. 11, του Ν. 4009/2011 (Α' 195),

β) του άρθρου 3 παρ. 7 του Ν. 4076/2012 (Α' 159),

γ) των άρθρων 1 έως 10 του Ν. 3685/2008 (Α' 148),

δ) του άρθρου 5 του Π.Δ. 69/2013 (Α' 119).

2. Την εισήγηση της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας (ΣΔΟ) του Τ.Ε.Ι. Πειραιά, με την πράξη 14/19.11.2013, για τον Κανονισμό Προπτυχιακών Σπουδών.

3. Την εισήγηση της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών (ΣΤΕΦ) του Τ.Ε.Ι. Πειραιά, με την πράξη 14/19.11.2013, για τον Κανονισμό Προπτυχιακών Σπουδών.

4. Την γραπτή και προφορική εισήγηση του Προέδρου του Τ.Ε.Ι. Πειραιά.

5. Την σύμφωνη γνώμη της Συνέλευσης του Τ.Ε.Ι. Πειραιά, με την πράξη 27/20.11.2013, για τον Εσωτερικό Κανονισμό.

6. Την απόφαση του Συμβουλίου του Τ.Ε.Ι. Πειραιά, με την πράξη 13/20.11.2013, για την κατάρτιση του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

7. Την απόφαση της Συνέλευσης Ειδικής Σύνθεσης, με την πράξη 7/10.12.2013, για την έγκριση του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών που έχει καταρτίσει το Συμβούλιο (άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 3685/2008).

Καταρτίζει τον Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος του Τ.Ε.Ι. Πειραιά ως ακολούθως:

«ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

Άρθρο 1

Γενικές Αρχές

1. Το Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) πλήρως αυτοδιοικούμενο, σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 5 του Συντάγματος. Τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) του Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ είναι δημόσιοι λειτουργοί, απολαμβάνουν λειτουργικής ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των διδακτικών και ερευνητικών καθηκόντων τους και έχουν διδακτικό, ερευνητικό-επιστημονικό και διοικητικό έργο, δικαιώματα και λοιπές υποχρεώσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για τα Α.Ε.Ι. Η διοίκησή του λειτουργεί σε κεντρικό επίπεδο (Κεντρική Διοίκηση) και σε αποκεντρωμένο επίπεδο ανά ακαδημαϊκή μονάδα. Οι διοικητικές του υπηρεσίες είναι δομημένες και λειτουργούν σύμφωνα με τον Οργανισμό του Ιδρύματος, που ισχύει κάθε φορά. Η υλικοτεχνική υποδομή και η λειτουργία του επιχορηγούνται από το κράτος, του οποίου η εποπτεία στο Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ ασκείται από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων.

2. Το σύνολο της λειτουργίας της ακαδημαϊκής κοινότητας στηρίζεται, εκτός της κείμενης νομοθεσίας, σε μία δέσμη αποδεκτών αρχών, οι οποίες προκύπτουν από την αποστολή και τους στόχους του Τ.Ε.Ι., τους εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς του, την κοινωνική του αποστολή, το σεβασμό στην αξιοκρατία και την ελευθερία της σκέψης. Οι αρχές αυτές είναι κυρίως οι ακόλουθες:

α) Η λειτουργία του Τ.Ε.Ι. έχει ως κύριο σκοπό, αφενός την παροχή εκπαίδευσης, η οποία εξασφαλίζει αυτοδύναμη πρόσβαση στη γνώση και παρέχει υψηλά εφόδια για την εφαρμογή επιστημονικών, τεχνολογικών, καλλιτεχνικών ή άλλων γνώσεων και δεξιοτήτων στο επάγγελμα, και αφετέρου τη βασική, εφαρμοσμένη και τεχνολογική έρευνα. Η δραστηριότητα όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας έχει ως κανόνα την υποδειγματική ακαδημαϊκή συμπεριφορά, την τήρηση και προάσπιση της ερευνητικής και επιστημονικής δε-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
Ι. ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 27

Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας Προγραμμάτων
Μεταπτυχιακών Σπουδών

1. Το Τ.Ε.Ι. Πειραιά οργανώνει Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), τα οποία εντάσσονται στο στρατηγικό σχεδιασμό του Ιδρύματος, αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης, την ανάπτυξη της έρευνας και την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, ερευνητικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας, διέπονται από επιστημονική συνοχή, αναφέρονται σε ειδικότητες συγγενείς προς τα επιστημονικά πεδία των προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών και πληρούν προϋποθέσεις που εγγυώνται υψηλό επίπεδο σπουδών.

2. Το Τ.Ε.Ι. μπορεί να οργανώνει και να προσφέρει προγράμματα σπουδών δεύτερου κύκλου, τα οποία οδηγούν στην απονομή αντίστοιχων τίτλων σπουδών, σε συνεργασία με ερευνητικά ομοταγή κέντρα ή ινστιτούτα της αλλοδαπής ή με αντίστοιχα ομοταγή ιδρύματα της ημεδαπής, σύμφωνα με τα άρθρα 41 και 42 του ν. 4009/2011. Τα παραπάνω προγράμματα, εξ' ολοκλήρου ή μέρος αυτών, μπορούν να προσφέρονται και εξ' αποστάσεως. Στον Οργανισμό του Ιδρύματος ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία συμμετοχής του στα προγράμματα συνεργασίας, καθώς και τα όργανα του Ιδρύματος που έχουν την αρμοδιότητα έγκρισης και εποπτείας των προγραμμάτων αυτών.

Άρθρο 28

Όργανα των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

1. Για την οργάνωση και λειτουργία των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών αρμόδια όργανα είναι όσα ορίζονται στο Ν. 3685/2008. Μετά την έκδοση του Οργανισμού του Τ.Ε.Ι. ορίζονται τα εξής:

- Α. Το Συμβούλιο του Τ.Ε.Ι.
- Β. Η Συνέλευση του Τ.Ε.Ι.
- Γ. Η Γενική Συνέλευση της Σχολής.
- Δ. Η Διεύθυνση Σχολής.
- Ε. Η Συνέλευση του Τμήματος.
- ΣΤ. Η Ομάδα Διδασκόντων.
- Ζ. Ο Διευθυντής.
- Η. Ο Αναπληρωτής Διευθυντής.
- Θ. Η Συντονιστική Επιτροπή.
- Ι. Η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή.
- Α. Το Συμβούλιο του Τ.Ε.Ι.

Το Συμβούλιο του Ιδρύματος αποφασίζει για τον ορισμό ή μη διδάκτρων για τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών του Ιδρύματος, ύστερα από εισήγηση της Διεύθυνσης της οικείας Σχολής.

Β. Η Συνέλευση του Τ.Ε.Ι.

Η Συνέλευση του Τ.Ε.Ι. εγκρίνει τον Κανονισμό Σπουδών του δεύτερου Κύκλου Σπουδών του Ιδρύματος και το περιεχόμενο των Προγραμμάτων Σπουδών των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων του Ιδρύματος. Επίσης, αποφασίζει για την οργάνωση Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών σε συνεργασία με άλλα Α.Ε.Ι. και ερευνητικά ομοταγή κέντρα της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

Γ. Η Γενική Συνέλευση της Σχολής

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής είναι αρμόδια για την οργάνωση και συντονισμό των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων της Σχολής.

Συγκεκριμένα:

α) Ορίζει τα κριτήρια και τις διαδικασίες εισαγωγής για τα Π.Μ.Σ. της Σχολής.

β) Εγκρίνει τον πίνακα με τους επιλεχθέντες μεταπτυχιακούς φοιτητές, μετά από γνώμη της Συνέλευσης του Τμήματος ή της Ομάδας Διδασκόντων.

γ) Εγκρίνει τον προϋπολογισμό και απολογισμό των Π.Μ.Σ. μετά από σχετική γνώμη της Συνέλευσης του Τμήματος ή της ομάδας Διδασκόντων.

δ) Αποφασίζει για θέματα που αφορούν τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, όπως η μετατροπή της φοίτησής τους από πλήρη σε μερική και αντίστροφα, η αναστολή φοίτησης και επιλαμβάνεται για τα πειθαρχικά παραπτώματα φοιτητών.

ε) Εποπτεύει τη διαδικασία αξιολόγησης των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων.

στ) Μεριμνά για την προβολή των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων στις επιχειρήσεις.

Δ. Η Διεύθυνση Σχολής

Συγκροτεί τις Ειδικές Επιτροπές Κατάρτισης των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών και αναθέτει σε ομάδες Διδασκόντων ή στα Τμήματα, την υλοποίηση των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών της Σχολής.

Ε. Η Συνέλευση του Τμήματος

Εισηγείται προς την Διεύθυνση της Σχολής την ίδρυση Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών και όταν η υλοποίηση του Π.Μ.Σ. γίνεται από το Τμήμα, η Συνέλευση του Τμήματος είναι αρμόδια:

α) για την εκλογή Διευθυντή και Αναπληρωτή Διευθυντή, ενός εκ των μελών της βαθμίδας τουλάχιστον Επίκουρου Καθηγητή, κατόχου διδακτορικού διπλώματος,

β) για την υλοποίηση του Προγράμματος Σπουδών, όπως αυτό έχει εγκριθεί από τη Συνέλευση του Ιδρύματος,

γ) να εισηγείται στη Γενική Συνέλευση της Σχολής, συμπληρωματικά κριτήρια εισαγωγής στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

ΣΤ. Η Ομάδα Διδασκόντων

Η Ομάδα Διδασκόντων ορίζεται από τη Διεύθυνση της Σχολής και της ανατίθεται η υλοποίηση ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών. Αποτελείται από πέντε (5) έως επτά (7) Καθηγητές της Σχολής, τουλάχιστον στη βαθμίδα Επίκουρου Καθηγητή ίδιου γνωστικού αντικείμενου και αν δεν υπάρχουν συναφούς, με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ.. Η Ομάδα Διδασκόντων είναι αρμόδια:

α) για την εκλογή Διευθυντή και Αναπληρωτή Διευθυντή, ενός εκ των μελών της βαθμίδας τουλάχιστον Επίκουρου Καθηγητή, εφόσον έχει ανατεθεί σε αυτήν,

β) για την εφαρμογή των διαδικασιών αξιολόγησης, όπως αυτές ορίζονται στον Κανονισμό του Ιδρύματος και συμπληρώνονται από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής,

γ) για την υλοποίηση του Προγράμματος Σπουδών, όπως αυτό έχει εγκριθεί από τη Συνέλευση του Ιδρύματος,

δ) να εισηγείται στη Γενική Συνέλευση της Σχολής,

συμπληρωματικά κριτήρια εισαγωγής στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ζ. Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ.

1. Υπεύθυνος του Π.Μ.Σ. είναι ο Διευθυντής και ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, οι οποίοι, πλην της περίπτωσης του Ομότιμου Καθηγητή, είναι μέλη της Συνέλευσης του Τμήματος ή της Ομάδας Διδασκόντων, όταν η υλοποίηση του Π.Μ.Σ. έχει ανατεθεί σε αυτήν, και εκλέγονται αντίστοιχα από τη Συνέλευση του Τμήματος ή την Ομάδα Διδασκόντων.

2. Ο Διευθυντής και ο Αναπληρωτής του πρέπει να είναι του ιδίου, ή αν δεν υπάρχουν, συναφούς γνωστικού αντικείμενου με αυτό του Π.Μ.Σ. και κατά προτίμηση να διαθέτουν εμπειρία στην οργάνωση και διαχείριση μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Η θητεία τους είναι τετραετής.

3. Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος ή την Ομάδα Διδασκόντων και στην Γενική Συνέλευση της Σχολής κάθε θέμα που αφορά την υλοποίηση του Π.Μ.Σ..

Ειδικότερα:

α) Μερικώς για την υλοποίηση του Προγράμματος Μαθημάτων,

β) είναι αρμόδιος για την εφαρμογή των κριτηρίων και διαδικασιών επιλογής, που έχει θεσπίσει η Γενική Συνέλευση της Σχολής,

γ) αναθέτει με πρόταση του και σύμφωνη γνώμη της Συνέλευσης του Τμήματος ή της Ομάδας Διδασκόντων, την διδασκαλία των μαθημάτων σε διδάσκοντες εντός και εκτός του Ιδρύματος,

δ) καταρτίζει τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό του Π.Μ.Σ. και τον υποβάλλει προς έγκριση στη Συνέλευση του Τμήματος ή την Ομάδα Διδασκόντων και εν συνεχεία στη Γενική Συνέλευση της Σχολής,

ε) μερικώς για την προβολή του Π.Μ.Σ.,

στ) εισηγείται στη Γενική Συνέλευση της Σχολής για φοιτητικά θέματα, μετά από έγκριση που λαμβάνει από τη Συνέλευση του Τμήματος ή την Ομάδα Διδασκόντων,

ζ) είναι αρμόδιος για τον ορισμό επιτροπών αξιολόγησης διπλωματικών εργασιών.

Η. Ο Αναπληρωτής Διευθυντής

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Π.Μ.Σ. είναι επίσης μέλος της Συνέλευσης του Τμήματος ή της Ομάδας Διδασκόντων και αναπληρώνει τον Διευθυντή σε όλα του τα καθήκοντα.

Θ. Η Συντονιστική Επιτροπή

Απαρτίζεται από μέλη Ε.Π. του Τμήματος τα οποία έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο, ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος και είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και το συντονισμό λειτουργίας του προγράμματος.

Ι. Η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή

Σε περίπτωση συνεργασίας με Α.Ε.Ι. ή ερευνητικό κέντρο της ημεδαπής ή της αλλοδαπής συγκροτείται από τις Διευθύνσεις των συνεργαζόμενων Σχολών, η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή, η οποία έχει τις αρμοδιότητες της Ομάδας Διδασκόντων του Προγράμματος ή της Συνέλευσης του Τμήματος. Τα μέλη της Σχολής του Τ.Ε.Ι. που συμμετέχουν σε αυτή, ορίζονται από την Συνέλευση του Τμήματος και πρέπει να είναι του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με αυτό του Π.Μ.Σ.

Άρθρο 29

Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ιδρύματος

1. Τα προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που παρέχει το Ίδρυμα αναλύονται ως εξής:

α) Αυτοδύναμα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εσωτερικού.

β) Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών σε συνεργασία με ελληνικά Α.Ε.Ι..

γ) Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών σε συνεργασία με Πανεπιστήμια του εξωτερικού.

2. Τα παραπάνω προγράμματα, εξ ολοκλήρου ή μέρος αυτών, μπορούν να προσφέρονται και εξ' αποστάσεως.

Άρθρο 30

Οργάνωση των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

1. Η Συνέλευση του Τμήματος εισηγείται προς την Διεύθυνση της Σχολής για την ίδρυση Προγραμμάτων Σπουδών Δευτέρου Κύκλου (Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Π.Μ.Σ.).

2. Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών καταρτίζεται από Ειδική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από Καθηγητές της Σχολής του οικείου γνωστικού πεδίου, βαθμίδας τουλάχιστον Επίκουρου Καθηγητή, και συγκροτείται από την Διεύθυνση Σχολής, ή σε περίπτωση συνεργασίας Σχολών του ιδίου Α.Ε.Ι., από τις Διευθύνσεις των οικείων Σχολών προπτυχιακών σπουδών. Το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών του Π.Μ.Σ. εγκρίνεται από τον Πρόεδρο, ύστερα από εισήγηση της Διεύθυνσης της Σχολής και σύμφωνη γνώμη της Συνέλευσης του Τ.Ε.Ι..

3. Η Σχολή συντονίζει και οργανώνει τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, που υπάγονται σε αυτή και αναθέτει, μέσω της Διεύθυνσης της Σχολής, την υλοποίηση τους στα Τμήματα ή σε Ομάδες Διδασκόντων. Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών λειτουργούν σύμφωνα με τον Οργανισμό του Ιδρύματος ή και αυτόν των άλλων Ιδρυμάτων σε περίπτωση συνεργασίας.

4. Οι ημερομηνίες των επιμέρους δραστηριοτήτων εκάστου προγράμματος, όπου και όσο είναι εφικτό, ακολουθούν το πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών. Οι παρεκκλίσεις από το γενικότερο ακαδημαϊκό ημερολόγιο αποφασίζονται από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής, μετά από εισήγηση του Διευθυντή του προγράμματος.

5. Το αργότερο δέκα (10) ημέρες, πριν από την έναρξη των μαθημάτων κάθε διδακτικού εξαμήνου, συντάσσεται από τον Διευθυντή του προγράμματος και εγκρίνεται από τη Διεύθυνση της Σχολής, το πρόγραμμα μαθημάτων του Τμήματος, το οποίο ανακοινώνεται με ευθύνη του Διευθυντή του προγράμματος και το οποίο περιέχει:

α) τα τυπικά προγράμματα σπουδών κάθε εξαμήνου,

β) τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού που θα διδάξουν κάθε μάθημα του (τυπικού) προγράμματος και

γ) την ημέρα, την ώρα και την αίθουσα ή το χώρο που θα πραγματοποιείται κάθε μάθημα. Κατά την κατάρτιση του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος κάθε Τμήματος λαμβάνεται πρόνοια, ώστε να συμπίπτει ελεύθερος χρόνος 3-4 ωρών σε συγκεκριμένη ημέρα της εβδομάδας, που θα χρησιμοποιείται για τη σύγκληση των οργάνων του Τμήματος ή συνελεύσεων των μελών του Τ.Ε.Ι.

6. Τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών του Τ.Ε.Ι. Πειραιά οργανώνονται με βάση το ευρωπαϊκό σύστη-

μα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, ώστε να μπορούν να περιγραφούν με την απόδοση πιστωτικών μονάδων, σε όλα τα αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες που τα συνθέτουν και να είναι επίσης δυνατή η μεταφορά και συσσώρευση επιτυχών επιδόσεων σε άλλα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών του ίδιου ή άλλου ανώτατου εκπαιδευτικού Ιδρύματος σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

7. Το Πρόγραμμα Σπουδών καταρτίζεται με βάση το περίγραμμα του προγράμματος σπουδών, το οποίο περιλαμβάνει:

α) τους τίτλους των υποχρεωτικών και κατ' επιλογή μαθημάτων,

β) την περίληψη και μια ενδεικτική διάρκεια διδασκαλίας τους,

γ) τις μορφές διδασκαλίας που κρίνονται κατάλληλες για κάθε μάθημα.

8. Η Συνέλευση του Τμήματος ή η Ομάδα Διδασκόντων αποφασίζει με βάση το περίγραμμα του προγράμματος σπουδών για την μορφή διδασκαλίας κάθε μαθήματος (θεωρητική, εργαστηριακή ή μεικτή μορφή διδασκαλίας).

9. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και του απονέμεται τίτλος μεταπτυχιακών σπουδών, όταν εξεταστεί επιτυχώς στα μαθήματα που προβλέπονται από το Πρόγραμμα Σπουδών, σε συνδυασμό με την επιτυχή επίδοσή του στο σύνολο των ερευνητικών δραστηριοτήτων και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό των πιστωτικών μονάδων του προγράμματος.

Άρθρο 31

Διδασκαλία - Επιβλεψη Μεταπτυχιακών φοιτητών

1. Τη διδασκαλία των μαθημάτων και τις ασκήσεις του Προγράμματος μπορούν να αναλαμβάνουν:

α) Μέλη Ε.Π. του οικείου Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι. αποχωρήσαντες λόγω ορίου ηλικίας καθηγητές, ομότιμοι καθηγητές, επισκέπτες, ειδικοί επιστήμονες υπό την εποπτεία μέλους Ε.Π. ή Δ.Ε.Π. σε περίπτωση έλλειψης διδακτορικού διπλώματος, διδάσκοντες βάσει του Π.Δ. 407/1980, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος του Τμήματος ή των οικείων προς το Πρόγραμμα Τμημάτων του Τ.Ε.Ι. ή άλλων Τμημάτων Πανεπιστημίων.

β) Ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών Ιδρυμάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, που είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος και έχουν επαρκή επιστημονική ή συγγραφική δραστηριότητα.

γ) Επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

2. Η διδασκαλία των μαθημάτων και των ασκήσεων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ανατίθεται από τη Συνέλευση του Τμήματος ή την Ομάδα Διδασκόντων, μετά από σχετική πρόταση του Διευθυντή του Προγράμματος.

3. Για την ανάπτυξη ειδικών θεμάτων μπορούν να προσκαλούνται επιστήμονες ή στελέχη αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος μπορεί να ανατίθεται επικουρικό έργο σε διδάσκοντες βάσει του Π.Δ. 407/1980 ή σε Καθηγητές Εφαρμογών των Τ.Ε.Ι. και της Α.Σ.Π.Α.Ι.Τ.Ε., οι οποίοι κατέχουν τα εκ του νόμου προβλεπόμενα τυπικά προσόντα.

4. Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή, ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής ένα μόνιμο μέλος Ε.Π., ως επιβλέπων. Η Γενική Συνέλευση της Σχολής και ο επιβλέπων έχουν την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας του μεταπτυχιακού φοιτητή. Ερευνητές αναγνωρισμένων ιδρυμάτων, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, ή άλλα μόνιμα μέλη Ε.Π., μπορεί να ορίζονται συνεπιβλέποντες του μεταπτυχιακού φοιτητή.

Άρθρο 32

Διπλωματική Εργασία

1. Η διπλωματική εργασία ή το ερευνητικό project συγγράφεται μέσα στο χρονικό διάστημα των έξι μηνών από την επίσημη έγκριση του θέματος από τη Συνέλευση του Τμήματος ή την Ομάδα Διδασκόντων του Π.Μ.Σ. Εάν η διπλωματική εργασία δεν παραδοθεί εγκαίρως, τότε ο φοιτητής ζητεί από την Ομάδα Διδασκόντων ή τη Συνέλευση του Τμήματος παράταση.

2. Εάν ο φοιτητής απορριφθεί στο στάδιο της διπλωματικής εργασίας, τότε η διπλωματική εργασία επαναλαμβάνεται για μία μόνο φορά. Σε περίπτωση και δεύτερης αποτυχίας ο φοιτητής λαμβάνει βεβαίωση παρακολούθησης του Προγράμματος.

Άρθρο 33

Βαθμολογική Κλίμακα

1. Η βαθμολογική κλίμακα ορίζεται από μηδέν έως δέκα (0-10) και ως κατώτερος προβιβασίμος βαθμός θεωρείται το πέντε (5).

2. Ο βαθμός εργασιών είναι ανεξάρτητος από το βαθμό γραπτών εξετάσεων και για να θεωρηθεί επιτυχής η παρακολούθηση του μαθήματος, ο φοιτητής πρέπει να έχει κατά μέσο όρο προβιβασίμο βαθμό, όπως αυτός προκύπτει αθροιστικά και από τα δύο μέρη του μαθήματος, τις εργασίες και τις τελικές εξετάσεις, σε αντίθετη περίπτωση επαναλαμβάνει και τα δύο μέρη του μαθήματος στο οποίο απέτυχε.

3. Για την αποφοίτηση από τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), απαιτείται ως ελάχιστος μέσος όρος βαθμολογίας το έξι (6).

4. Για τα κοινά Π.Μ.Σ. με αναγνωρισμένα ομοταγή Ιδρύματα του εξωτερικού θα λαμβάνεται υπόψη και ο κανονισμός του αντίστοιχου Ιδρύματος στον ιδιαίτερο κανονισμό του συγκεκριμένου Προγράμματος.

Άρθρο 34

Ειδικότεροι τύποι τίτλων σπουδών ανά Π.Μ.Σ.

1. Στην περίπτωση μη επιτυχούς ολοκλήρωσης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, είναι δυνατό να χορηγείται στον φοιτητή βεβαίωση παρακολούθησης μεταπτυχιακών μαθημάτων, η οποία δεν αποτελεί μεταπτυχιακό τίτλο.

2. Εφόσον τα προγράμματα διενεργούνται σε συνεργασία με Πανεπιστήμια του εξωτερικού, τα Μεταπτυχιακά Διπλώματα Σπουδών που χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3685/2008, θεωρούνται αυτοδικαίως ως ισότιμα με τα χορηγούμενα από τα συνεργαζόμενα ιδρύματα.

3. Στην περίπτωση που η διδασκαλία του Προγράμματος διενεργείται αποκλειστικά σε ξένη γλώσσα, απονέμεται ο τίτλος σπουδών «Master of Science», ο οποίος αντιστοιχεί στο «Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Σπουδών».

Άρθρο 35

Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της κατ' έτος αναθεώρησης επιμέρους πτυχών του περιεχομένου κάθε προγράμματος σπουδών

1. Μετά από γνώμη της Συνέλευσης του Τμήματος, προτείνεται στην Διεύθυνση της Σχολής, η συγκρότηση της ειδικής επιτροπής του άρθρου 38 του Ν. 4009/2011, για την αναθεώρηση του περιεχομένου των προγραμμάτων σπουδών, η οποία και αποφασίζει σχετικά. Αρμόδια για την συγκρότηση της επιτροπής είναι ο Πρόεδρος του Τμήματος και σε περίπτωση συνεργασίας σχολών, τμημάτων ή υλοποίησης από Ομάδα Διδασκόντων, οι οικείοι Διευθυντές. Σε περίπτωση αδράνειας του Προέδρου του Τμήματος, την επιτροπή ορίζει ο Διευθυντής της οικείας Σχολής.

2. Στην λήψη της εν λόγω απόφασης, η Διεύθυνση Σχολής καλείται να συνεκτιμήσει τα πορίσματα των διενεργηθέντων αξιολογήσεων, τις εξελίξεις στα οικεία γνωστικά αντικείμενα καθώς και τις ανάγκες προσαρμογής των προγραμμάτων στις τρέχουσες επιστημονικές εξελίξεις.

II. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 36

Προϋποθέσεις - Διαδικασία επιλογής - ένταξης φοιτητών Π.Μ.Σ.

1. Στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής και υπότροφοι του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ) καθώς και αλλοδαποί υπότροφοι του Ελληνικού Κράτους, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3685/2008. Η επιλογή των εισακτέων στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών γίνεται από επιτροπή μελών Ε.Π., που συγκροτείται με απόφαση του Διευθυντή του Προγράμματος. Η Γενική Συνέλευση της Σχολής, επικυρώνει τον πίνακα επιτυχόντων. Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται κυρίως με συνεκτίμηση των εξής κριτηρίων:

- α) ο βαθμός πτυχίου,
- β) η βαθμολογία στα προπτυχιακά μαθήματα, που είναι σχετικά με τα μαθήματα του Π.Μ.Σ.,
- γ) η επίδοσή τους στην διπλωματική τους εργασία (όπου αυτή προβλέπεται στο προπτυχιακό επίπεδο) και την τυχόν ερευνητική δραστηριότητα του υποψηφίου,
- δ) η καλή γνώση ξένης γλώσσας,
- ε) αξιολόγηση του υποψηφίου μέσω συνέντευξης ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής μελών Ε.Π.,
- στ) δύο συστατικές επιστολές.

2. Αρμόδια για την επιλογή των κριτηρίων αυτών ή τον ορισμό συμπληρωματικών κριτηρίων (π.χ. εξετάσεις και συνεντεύξεις), τα αποτελέσματα των οποίων συνεκτιμώνται κατά την επιλογή, είναι η Γενική Συνέλευση της Σχολής. Η εφαρμογή των ως άνω κριτηρίων είναι ευθύνη του Διευθυντή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος.

3. Η γλώσσα διδασκαλίας των μαθημάτων είναι η ελληνική και για το λόγο αυτό προωθείται η ταχύρρυθμη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους αλλοδαπούς μεταπτυχιακούς φοιτητές. Τα Τμήματα δύνανται να οργανώνουν αυτοδύναμα ή να συνδιοργανώνουν μεταξύ τους προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών με γλώσσα διδασκαλίας, εν όλω ή εν μέρει, κατ' εξαίρεση, ξένη γλώσσα.

4. Το κάθε Π.Μ.Σ. δύνανται να απαιτεί από τους υποψηφίους τη γνώση ξένης γλώσσας για την μελέτη της ξένης βιβλιογραφίας. Η ελάχιστη γνώση της ξένης γλώσσας πιστοποιείται με κατάθεση σχετικού τίτλου αντιστοίχου επιπέδου First Certificate in English (FCE) για τις ξένες γλώσσες ή πιστοποιητικού γλωσσομάθειας αντιστοίχου επιπέδου από το Υπουργείο Παιδείας.

5. Εάν δεν υπάρχει σχετικό πιστοποιητικό, η γνώση της ξένης γλώσσας πιστοποιείται από τριμελή επιτροπή, την οποία συγκροτεί ο Διευθυντής του προγράμματος.

Άρθρο 37

Πρόβλεψη υποχρεωτικής παρακολούθησης μαθημάτων

1. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Φοιτητής με απουσίες που υπερβαίνουν το 25% του συνολικού αριθμού ωρών διδασκαλίας ενός μαθήματος, στερείται του δικαιώματος εξέτασης του συγκεκριμένου μαθήματος τη δεδομένη εξεταστική περίοδο. Εξαιρετικές περιπτώσεις αντιμετωπίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος, μετά από πρόταση της Ομάδας Διδασκόντων. Η απώλεια μέχρι ανώτατου ορίου 25% ενός μαθήματος μπορεί να αναπληρωθεί, και πάντοτε με την κρίση του διδάσκοντος, με ανάθεση εργασίας σχετικής με το μάθημα. Για απώλεια μεγαλύτερη του 25% ο φοιτητής παραπέμπεται από τον καθηγητή στον Διευθυντή του Προγράμματος για επανάληψη του μαθήματος.

2. Η απουσία των φοιτητών πέραν του 25% των συνολικών ωρών διδασκαλίας συγκεκριμένου μαθήματος έχει ως συνέπεια την υποχρέωση του φοιτητή να επαναλάβει την παρακολούθηση μαθήματος σε επόμενο αντίστοιχο εξάμηνο. Αν και πάλι απουσιάσει πέραν του 25% των ωρών διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος έχει ως συνέπεια τη διαγραφή του από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών μετά από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, που εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής, η οποία μπορεί να αποφασίσει και την μετάταξη του φοιτητή σε αντίστοιχο πρόγραμμα μερικής φοίτησης, εφ' όσον λειτουργεί στο Τμήμα που διοργανώνει το Πρόγραμμα. Σε εξαιρετικές ή ειδικές περιπτώσεις, η υπέρβαση του ορίου των απουσιών για σοβαρούς λόγους, όπως για λόγους υγείας, εξετάζεται από την Ομάδα Διδασκόντων ή τη Συνέλευση του Τμήματος, η οποία υποβάλλει εισήγηση προς έγκριση από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής.

Άρθρο 38

Αναστολή φοίτησης

1. Η φοίτηση μπορεί να ανασταλεί μέχρι εικοσιτέσσερις (24) μήνες με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής για τους παρακάτω λόγους:

α) Σε ειδικές περιπτώσεις (ασθένεια, φόρτος εργασίας κ.λπ.) είναι δυνατόν να ζητήσει ο φοιτητής τη διακοπή της φοίτησής του και είτε την επαναπαρακολούθηση με την επόμενη σειρά, είτε την αποχώρησή του από το Πρόγραμμα. Η περίπτωση επαναπαρακολούθησης σε επόμενη σειρά εξετάζεται από το Διευθυντή του Προγράμματος και εάν εγκριθεί, ισχύει μόνο στις επόμενες σειρές, οπότε και θα ισχύουν για το φοιτητή τα της επόμενης σειράς (Πρόγραμμα Σπουδών, δίδακτρα κ.λπ.). Σε περίπτωση επαναπαρακολούθησης ή οριστικής αποχώρησης ή διαγραφής δεν επιστρέφονται καταβληθέντα δίδακτρα. Ειδικότερα θέματα επανένταξης και

παράτασης αναστολής εξετάζονται από Γενική Συνέλευση της Σχολής του κάθε Τμήματος και οι εισηγήσεις τους κατατίθενται προς έγκριση στην Συνέλευση Τ.Ε.Ι..

β) Επίσης η φοίτηση δύναται να ανασταλεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής, λόγω της μη ανταπόκρισης του φοιτητή στις οικονομικές του υποχρεώσεις, έως την τακτοποίηση αυτών εντός των ορίων της μέγιστης χρονικής διάρκειας φοίτησης.

2. Σε περίπτωση αναστολής φοίτησης ο φοιτητής δεν δικαιούται τις πάσης φύσεως φοιτητικές παροχές.

Άρθρο 39

Αριθμός πιστωτικών μονάδων των μαθημάτων ανά φοιτητή ανά εξάμηνο

1. Οι πιστωτικές μονάδες περιλαμβάνονται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Φ.5/89656/Β3/13.8.2007 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 1466), σε κάθε Πρόγραμμα Σπουδών, το οποίο περιέχει τα προσόντα που αποκτώνται από το σύνολο του προγράμματος σπουδών, καθώς και από κάθε επί μέρους μάθημα ή εκπαιδευτική δραστηριότητα ή πρακτική άσκηση που περιλαμβάνεται σε αυτό, καθώς και το επίπεδο των προσόντων σε αντιστοιχισή του με εκείνα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Δια Βίου Μάθησης και του Πλαισίου Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ο ανώτατος αριθμός πιστωτικών μονάδων που αντιστοιχούν στα μαθήματα, στα οποία μπορεί να εγγραφεί κάθε φοιτητής ανά εξάμηνο, ανέρχεται σε τριάντα (30).

2. Ο δεύτερος κύκλος σπουδών συνίσταται στην παρακολούθηση ενός προγράμματος σπουδών, περιλαμβάνει μαθήματα που αντιστοιχούν τουλάχιστον σε εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες και ολοκληρώνεται με την απονομή τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών.

Άρθρο 40

Χαρακτηρισμός μαθημάτων

και προαπαιτούμενων μαθημάτων - κατευθύνσεις

1. Οι σπουδές στο Τ.Ε.Ι. οργανώνονται με βάση το εξαμηνιαίο μάθημα.

2. Τα μαθήματα χαρακτηρίζονται σε μαθήματα κορμού και κατεύθυνσης, αφενός, και αφ' ετέρου σε υποχρεωτικά και επιλογής υποχρεωτικά. Τα μαθήματα κατεύθυνσης ορίζονται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

3. Τα τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα, η σειρά εγγραφής στα μαθήματα, η δυνατότητα παρακολούθησης μαθημάτων από άλλα Τμήματα, οι κατευθύνσεις, η έκταση, το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών μαθημάτων, η δυνατότητα μερικής φοίτησης και οι κανόνες εξέτασης καθορίζονται, από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής, μετά από εισήγηση του Διευθυντή του Προγράμματος και εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τ.Ε.Ι..

Άρθρο 41

Δυνατότητα μεταφοράς μαθημάτων από άλλες σχολές ή ιδρύματα

Είναι δυνατή η μεταφορά μαθημάτων που ο φοιτητής παρακολούθησε σε άλλα Τμήματα ή Ιδρύματα αναγνωρισμένα και μέχρι το 25% των απαιτούμενων για τη λήψη του διπλώματος συνολικού αριθμού μαθημάτων. Η αναγνώριση των μεταφερόμενων μαθημάτων γίνεται από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής, κατόπιν εισήγησης επιτροπής που ορίζει ο Διευθυντής του προγράμματος.

Άρθρο 42

Διαδικασίες αξιολόγησης μαθημάτων και διδασκόντων από φοιτητές

Με ειδικά ερωτηματολόγια, που συμπληρώνονται ανώνυμα από τους φοιτητές κάθε μαθήματος στο τέλος της περιόδου διδασκαλίας, αξιολογείται το μάθημα και ο διδάσκων του μαθήματος. Τα ερωτηματολόγια αυτά συμπληρωμένα προωθούνται σε ειδικό φάκελο στο Διευθυντή του Προγράμματος, για την λήψη των ανάλογων μέτρων. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται ανάλογα, το άρθρο 21 του παρόντος Κανονισμού.

Άρθρο 43

Διαδικασία εξετάσεων και μέθοδοι αξιολόγησης των φοιτητών

1. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Εξαιρετικές περιπτώσεις απώλειας μαθημάτων αντιμετωπίζονται από τη Συντονιστική Επιτροπή.

2. Η διπλωματική εργασία ή το ερευνητικό project συγγράφεται μέσα στο χρονικό διάστημα των έξι μηνών από την επίσημη έγκριση του θέματος από τη Συνέλευση του Τμήματος ή την Ομάδα Διδασκόντων του Π.Μ.Σ. Εάν η διπλωματική εργασία δεν παραδοθεί εγκαίρως, τότε ο φοιτητής ζητεί από την Ομάδα Διδασκόντων ή τη Συνέλευση του Τμήματος παράταση.

3. Εάν ο φοιτητής απορριφθεί στο στάδιο της διπλωματικής εργασίας, τότε η διπλωματική εργασία επαναλαμβάνεται για μία μόνο φορά. Σε περίπτωση και δεύτερης αποτυχίας ο φοιτητής λαμβάνει βεβαίωση παρακολούθησης του Προγράμματος.

4. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων επικυρώνονται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Προγράμματος και ανακοινώνονται από τη Γραμματεία αυτού.

5. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάζεται από τριμελή επιτροπή που ορίζεται από το Διευθυντή του Προγράμματος και στην οποία προεδρεύει ο επιβλέπων καθηγητής. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία υποβάλλεται στη Γραμματεία του Προγράμματος η οποία την προωθεί στον Πρόεδρο την τριμελούς εξεταστικής επιτροπής.

6. Περαιτέρω ισχύουν τα αναγραφόμενα στο άρθρο 33 του παρόντος υπό τον τίτλο «Βαθμολογική Κλίμακα».

7. Η διάρκεια των εξετάσεων των Π.Μ.Σ. θα είναι μέχρι τρεις (3) εβδομάδες και η ακριβής ημερομηνία ορίζεται από το Διευθυντή του αντίστοιχου Προγράμματος.

Άρθρο 44

Προφορική εξέταση σε περίπτωση δυσλεξίας

Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την προφορική εξέταση μεταπτυχιακών φοιτητών με αποδεδειγμένη, πριν από την εισαγωγή τους Π.Μ.Σ., δυσλεξία, όπως ο νόμος ορίζει.

Άρθρο 45

Αδιάβλητο εξετάσεων

1. Για την ανάπτυξη των θεμάτων, χορηγούνται στους εξεταζόμενους φοιτητές ειδικά σφραγισμένα και υπογραμμένα από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. φύλλα χάρτου - κόλλες αναφοράς ή τυπωμένα ερωτηματολόγια με ευθύνη των επιτηρητών της αίθουσας. Οι επιτηρητές καθορίζονται από το Διευθυντή του Προγράμματος.

2. Στην αρχή της εξέτασης γίνεται από τους επιτηρητές έλεγχος, των στοιχείων ταυτότητας των εξεταζόμενων.

3. Φοιτητής που καταλαμβάνεται να αντιγράφει από βιβλία ή σημειώσεις, από γραπτό φοιτητή ή συνεννοείται με άλλον ή άλλους φοιτητές ή παρεμποδίζει την ομαλή διεξαγωγή των εξετάσεων μηδενίζεται, αφού σημειωθεί και μονογραφηθεί το γραπτό του από τον επιτηρητή που έκανε τη διαπίστωση αυτή.

Άρθρο 46 Δίδακτρα

1. Για τον ορισμό ή μη διδάκτρων αποφασίζει το Συμβούλιο του Ιδρύματος, ύστερα από εισήγηση της Διεύθυνσης της Σχολής. Η Διεύθυνση της Σχολής, για τη διαμόρφωση της εισήγησής της, λαμβάνει υπόψη τη γνώμη της Συνέλευσης του Τμήματος και την εισήγηση του Διευθυντή της Σχολής καθώς και την πρόταση του Διευθυντή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

2. Τα δίδακτρα, όπου προβλέπονται, καταβάλλονται εφ' άπαξ ή σε ισόποσες δόσεις στην αρχή κάθε εξαμήνου με την εγγραφή. Στα αυτοχρηματοδοτούμενα Προγράμματα, τόσο για τη βιωσιμότητα τούτων, όσο και για λόγους ίσης μεταχείρισης όλων των φοιτώντων, έκαστος τούτων θα πρέπει να είναι συνεπής με τις οικονομικές υποχρεώσεις που αναλαμβάνει με την εγγραφή του στο Πρόγραμμα. Σε αντίθετη περίπτωση, η Επιστημονική Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει τη διακοπή της φοίτησης του υπόχρεου, σύμφωνα και με τον κανονισμό του συνεργαζόμενου Ιδρύματος, εφόσον πρόκειται περί συνδιοργάνωσης με άλλο ίδρυμα. Οι φοιτητές του Π.Μ.Σ. επιβαρύνονται το κόστος προμήθειας απαραίτητων συγγραμμάτων. Η Βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ι. Πειραιά διαθέτει σε πέντε (5) τουλάχιστον αντίτυπα τα συγγράμματα που διδάσκονται στα υποχρεωτικά ή επιλογής υποχρεωτικά μαθήματα των Π.Μ.Σ. του Τ.Ε.Ι. Πειραιά. Πέραν τούτου το κάθε Π.Μ.Σ. δύναται να διαθέτει τη δική του εξειδικευμένη βιβλιοθήκη.

Άρθρο 47

Προϋποθέσεις απονομής πτυχίου

1. Για τη λήψη του διπλώματος, απαιτείται επιτυχής εξέταση στα προβλεπόμενα μαθήματα του οικείου προγράμματος και εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, η οποία μπορεί να αντικαθίστανται με άλλο πρόσφορο επιστημονικό τρόπο (π.χ. ερευνητικό project

που, σύμφωνα με το Ν. 3685/2008 άρθρο 6 παρ. 1γ, ισχυραίνεται με την εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

2. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής δεν πρέπει να έχει εκκρεμότητες προς το Πρόγραμμα, όπως οφειλές βιβλίων στη βιβλιοθήκη, καθώς και να έχει ανταποκριθεί πλήρως στις οικονομικές του υποχρεώσεις.

3. Ο φοιτητής πρέπει να έχει ολοκληρώσει το Πρόγραμμα εντός της προβλεπόμενης διάρκειας. Η χρονική διάρκεια φοίτησης για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών, ορίζεται από την Γενική Συνέλευση της Σχολής, στην οποία ανήκει, εγκρίνεται από την Συνέλευση Τ.Ε.Ι., και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 12 μήνες. Σε περίπτωση λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών μερικής φοίτησης, η διάρκειά του ορίζεται ως διπλάσια της ελάχιστης διάρκειας πλήρους φοίτησης. Κατά τη διάρκεια των σπουδών σε Τμήμα πλήρους φοίτησης ενός Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, ο φοιτητής δύναται να ζητήσει την συνέχιση των σπουδών του σε Τμήμα μερικής φοίτησης του ίδιου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (εάν αυτό προσφέρεται) και αντίστροφα. Σε κάθε περίπτωση ο μεταπτυχιακός φοιτητής είναι υποχρεωμένος να ολοκληρώσει τις σπουδές του το αργότερο εντός δύο (2) ακαδημαϊκών ετών μετά την κανονική διάρκεια του Π.Μ.Σ. (πλήρους ή μερικής φοίτησης), στο οποίο φοιτά. Μετά το τέλος της παράτασης αυτής ο φοιτητής διαγράφεται από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

4. Ο ανώτατος χρόνος απόκτησης Μ.Δ.Ε. ορίζεται σύμφωνα με τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του κάθε Προγράμματος ειδικότερα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να δοθεί αναστολή φοίτησης μέχρι εικοσιτέσσερις (24) μήνες με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής.

Άρθρο 48

Τύπος τίτλου σπουδών

Ο τίτλος των μεταπτυχιακών σπουδών έχει τον τύπο που ακολουθεί, ο οποίος βεβαιώς προσαρμόζεται αναλόγως προς το φύλο του μεταπτυχιακού φοιτητή, του οποίου αναφέρει ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο και τόπο γέννησης:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αριθμ.Πρωτ.

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (Τ.Ε.Ι.) ΠΕΙΡΑΙΑ

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Σπουδών

Ο/Η.....

αφού ολοκλήρωσε με επιτυχία τις σπουδές του
στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης

.....
του Τμήματος.....

της Σχολής.....

κρίθηκε άξιος του βαθμού

.....(.....)

και του χορηγείται το παρόν

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Αιγάλεω...../.../.....

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ**Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ****Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ****ΤΟΥ Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ****ΤΟΥ Π.Μ.Σ.****ΤΜΗΜΑΤΟΣ****Άρθρο 49**Τελετουργικό αποφοίτησης
και διαδικασία ορκωμοσίας

Ο Μεταπτυχιακός Τίτλος χορηγείται μετά τη σχετική ορκωμοσία, η οποία πραγματοποιείται το αργότερο εντός του επομένου εξαμήνου από την έκδοση των αποτελεσμάτων. Το τελετουργικό αποφοίτησης καθορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος ή την Ομάδα Διδασκόντων και σε περίπτωση συνεργασίας με το Ίδρυμα της αλλοδαπής από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή.

Άρθρο 50Τεχνολογική και οικονομική υποστήριξη
Προγραμμάτων και γραμματειακή κάλυψη

1. Πηγές εσόδων μπορεί να είναι δωρεές, χορηγίες, παροχές, κληροδοτήματα από φορείς του δημοσίου

ή ιδιωτικού τομέα γενικά, νομικά ή φυσικά πρόσωπα, ερευνητικά προγράμματα, κοινотικά προγράμματα, επιχορηγήσεις του κρατικού προϋπολογισμού και διδάκτρα.

2. Τα Π.Μ.Σ. δικαιούνται χρηματοδότησης από τον τακτικό προϋπολογισμό, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση έγκρισής τους, η οποία καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις χρηματοδότησής τους βάσει κριτηρίων ποιότητας και των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης του οικείου Τμήματος, σύμφωνα με τον Ν. 3374/2005 και του καθενός Π.Μ.Σ. σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 3685/2008.

3. Την οικονομική διαχείριση και λογιστική παρακολούθηση των Π.Μ.Σ. έχει ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) του Τ.Ε.Ι. Ο Ε.Λ.Κ.Ε. διαθέτει ξεχωριστό λογαριασμό τραπεζής για τις εισπράξεις - πληρωμές κάθε Π.Μ.Σ., οι οποίες και κατανέμονται ως εξής:

α) 68% για λειτουργικά έξοδα του Προγράμματος και για αμοιβές - αποζημιώσεις του διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού για εργασία που υπερβαίνει τις κατά νόμο υποχρεώσεις τους, καθώς και για τη χορήγηση υποτροφιών σε μεταπτυχιακούς φοιτητές, μετά από πρόταση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής.

β) 25% για κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Ιδρύματος, που αφορούν το Π.Μ.Σ. και

γ) 7% κρατήσεις υπέρ του Ε.Λ.Κ.Ε.

5. Τις εντολές πληρωμών για κάθε Π.Μ.Σ. εκδίδει ο Διευθυντής του αντίστοιχου Π.Μ.Σ. Ο Ε.Λ.Κ.Ε. αναλαμβάνει και το έμβασμα των αναλογούντων στο συμπράττον Ιδρυμα εσόδων, σε περίπτωση σύμπραξης.

6. Για τις ανάγκες των Προγραμμάτων χρησιμοποιείται η υλικοτεχνική υποδομή του αντιστοίχου Τμήματος καθώς και επιπλέον αναγκαίος ειδικός εξοπλισμός που εξασφαλίζεται κατά περίπτωση από τους πόρους του συγκεκριμένου Προγράμματος.

Άρθρο 51

Τεχνική Υποστήριξη Εργαστηρίου

Μέλη Ε.Π. και Ε.Τ.Π. του Ιδρύματος δύνανται να οργανώνουν και να στελεχώνουν τα εργαστήρια των Π.Μ.Σ. του Ιδρύματος, επικουρούμενο, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο, από επιστημονικό προσωπικό εκτός Ιδρύματος.

Άρθρο 52

Γραμματειακή υποστήριξη

1. Το Τμήμα στο οποίο ανήκει το Π.Μ.Σ. αναλαμβάνει και τη διοικητική υποστήριξη του Προγράμματος με ειδική Γραμματεία του Προγράμματος, ενώ μπορεί να στελεχώνεται από μόνιμους διοικητικούς υπαλλήλους του Τ.Ε.Ι. ή έκτακτους με σύμβαση έργου.

2. Η υποστήριξη των Μεταπτυχιακών Σπουδών κάθε Τμήματος ενισχύεται μηχανογραφικά και καλύπτει τις προβλεπόμενες από τον Οργανισμό Διοικητικών Υπηρεσιών δράσεις με έμφαση στις ακόλουθες:

α) Διαδικασία προκήρυξης θέσεων Μεταπτυχιακών Φοιτητών.

β) Συγκέντρωση δικαιολογητικών υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών.

γ) Εγγραφές (μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής) των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών και επικαιροποίηση στην αρχή κάθε διδακτικής περιόδου.

δ) Σύνταξη καταλόγου εγγραφόμενων μεταπτυχιακών φοιτητών ανά πρόγραμμα και μάθημα.

ε) Τήρηση καρτέλας για κάθε εγγεγραμμένο μεταπτυχιακό φοιτητή και ενημέρωσή της κατά τη διάρκεια των σπουδών.

στ) Έκδοση δελτίων βαθμολογίας των μεταπτυχιακών φοιτητών.

ζ) Σύνταξη των προγραμμάτων των Π.Μ.Σ. (ωρολογίων και εξετάσεων).

η) Έκδοση πάσης φύσεως πιστοποιητικών και βεβαιώσεων, που χορηγούνται κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων και υπογράφονται από το Γραμματέα του Τμήματος ή το Διευθυντή του Προγράμματος.

θ) Μέριμνα για την οργάνωση της συνέντευξης των υποψηφίων, εφόσον αυτή απαιτείται.

3. Εντός της δεύτερης εβδομάδας από την έναρξη των μαθημάτων κάθε εξαμήνου, οι Γραμματείες των Τμημάτων εκδίδουν κατάλογο εγγεγραμμένων σε κάθε μάθημα και τον αποστέλλουν στους αντίστοιχους διδά-

σκοντες, στο Τμήμα και στην κεντρική Υπηρεσία Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ιδρύματος.

Άρθρο 53

Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών σε συνεργασία με Ιδρύματα ή Ερευνητικά κέντρα της αλλοδαπής

1. Το Τ.Ε.Ι. Πειραιά δύναται να συνεργάζεται με ανγνωρισμένα ομοταγή ιδρύματα της αλλοδαπής για την οργάνωση και λειτουργία κοινών Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών για χορήγηση Μεταπτυχιακών Διπλωμάτων Ειδίκευσης Για τα κοινά αυτά Π.Μ.Σ. καταρτίζεται Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας (Ε.Π.Σ.) μεταξύ του Τ.Ε.Ι. και των συνεργαζόμενων Ιδρυμάτων, στο οποίο καθορίζονται το αντικείμενο του προγράμματος, η διάρκεια της συνεργασίας, οι πηγές χρηματοδότησης, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα, η μετακίνηση του διδακτικού προσωπικού ή των φοιτητών, η χορήγηση ενιαίου τίτλου ή χωριστού τίτλου από ένα εκ των συνεργαζόμενων ιδρυμάτων, ο τύπος του χορηγούμενου τίτλου, η συγκρότηση συντονιστικού οργάνου με αρμοδιότητες αντίστοιχες αυτών, της Συνέλευσης Τμήματος ή της Ομάδας Διδασκόντων, η γλώσσα ή οι γλώσσες διδασκαλίας ή συγγραφής και κάθε άλλο θέμα που κρίνεται αναγκαίο, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο της νομοθεσίας που διέπει τις μεταπτυχιακές σπουδές κάθε συνεργαζόμενης χώρας.

2. Είναι δυνατή η συνδιοργάνωση Π.Μ.Σ. από κοινού με άλλα Τμήματα του ίδιου ή άλλων Ιδρυμάτων του εσωτερικού ή εξωτερικού. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται η κείμενη νομοθεσία για τη λήψη των σχετικών αποφάσεων και τα αντίστοιχα αρμόδια όργανα.

Άρθρο 54

Μεταβατικές διατάξεις

Το γενικότερο πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών ορίζεται στον Οργανισμό του Ιδρύματος. Μέχρι την έκδοση του Οργανισμού του Ιδρύματος για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), εξακολουθούν να εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις του ν. 3685/2008 (Α'148), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, σύμφωνα με την παράγραφο 11 του άρθρου 80 του ν. 4009/2011. Στα ήδη υφιστάμενα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών αναγνωρίζεται ένα ημερολογιακό έτος από την έγκρισή του παρόντος, ως περίοδος προσαρμογής στις νέες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Άρθρο 55

Κοινωνικές παροχές προς τους φοιτητές - Χρήση μέσων και εγκαταστάσεων - Προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών

1. Στους φοιτητές παρέχονται, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας: α) διδακτικά συγγράμματα και βοηθήματα, β) στέγαση, γ) επίδομα στέγασης, δ) σίτιση σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση Φ5/65835/83/18-6-2012 (Β'1965), ε) υγειονομική περίθαλψη, στ) διευκολύνσεις για μετακινήσεις με βάση δελτίο σπουδαστικού εισιτηρίου («πάσο»), ζ) υποτροφίες, βραβεία, άτοκα δάνεια και οικονομικές ενισχύσεις, με παροχή υπηρεσίας στα εργαστήρια του Ιδρύματος, η) διευκολύνσεις, για όσους εργάζονται.